

Переговори стосовно Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС

Інформаційні замітки для зацікавлених сторін 4

Технічне регулювання

Технічні регламенти та стандарти застосовуються до широкого кола товарів з метою забезпечення захисту здоров'я людини, захисту навколишнього середовища, або для задоволення інших інтересів споживачів. Технічні регламенти та стандарти визначають конкретні характеристики продукції, такі як розмір, форма, дизайн, функції, ефективність, етикетування або пакування, а також відповідні пов'язані процеси та виробничі стандарти. За правилами Світової організації торгівлі (СОТ), уряди держав мають право встановлювати технічні регламенти та стандарти, якщо ці регламенти, стандарти, процедури випробування та сертифікації не створюють невикористаних перешкод торгівлі. Разом з тим, незважаючи на те, що всі країни звичайно застосовують ці заходи згідно з правилами СОТ, кінцеві стандарти та вимоги до продукції є різними, що означає, що експортери повинні дотримуватися не лише своїх власних національних стандартів та процедур, однак також і процедур та вимог відповідних ринків або ринку експорту. Угода про вільну торгівлю (УВТ) може бути використана з метою наближення законодавства, стандартів та процедур визначення обох сторін для сприяння та полегшення здійснення експорту.

Травень 2008 року

Звіт підготували:

Кріс Косгроув
та
Марк Хейліер
експерти компанії

СТА
ECONOMIC & EXPORT ANALYSTS LTD

505 Pinner Road, Harrow HA2 6EH, United Kingdom

Tel: (+44) 870 199 5835 Fax: (+44) 870 383 5011

office@ctaeconomic.com

www.ctaeconomic.com

ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Національний рівень

В рамках процесу приєднання до СОТ, Україна повинна була виконати вимоги Угоди про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ) з тим, щоб забезпечити, що стандарти, технічні регламенти, процедури сертифікації та процедури оцінки відповідності не використовувалися в Україні у якості бар'єрів в торгівлі. Для забезпечення відповідності Україна ухвалила декілька законів з тим, щоб створити правову базу, яка б відповідала СОТ, в тому числі в таких сферах як:

- стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності;
- стандартизація;
- оцінка відповідності;
- акредитація органів з оцінки відповідності;
- метрологія та метрологічна діяльність;
- захист прав споживачів;
- державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції;
- охорона праці;
- якість та безпека харчових продуктів та продовольства.

В 2006 році більше 11,000¹ стандартів діяли в Україні, з яких більше ніж 3100 були ідентичними або принципово відповідними міжнародним стандартам.

Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт) є органом, який відповідає за політику в сфері стандартизації, технічного регулювання та оцінки відповідності.

Угоди між Україною та ЄС

Угода про партнерство та співробітництво (УПС) між ЄС та Україна передбачає "апроксимацію законів [...] зокрема: [...] технічних правил та стандартів" та "сприяння використанню технічних регламентів ЄС та застосуванню європейських стандартів".

План дій Україна - ЄС чітко визначає заходи, які необхідно вжити в Україні, щоб "продовжити наближення України до міжнародних регуляторних та адміністративних методів та методів ЄС, та підготуватися до участі України на внутрішньому ринку ЄС у визначених пріоритетних секторах промисловості:

- спільно визначити пріоритетні галузі для приведення у відповідність з міжнародною регуляторною практикою та практикою ЄС [...];
- гармонізувати необхідне базове та галузеве законодавство з технічними регламентами ЄС у пріоритетних галузях;
- продовжити перегляд діючих українських стандартів, що передбачає
- гармонізацію з міжнародними та європейськими стандартами та добровільне застосування;

¹ СОТ (2008 р.) - Звіт робочої групи - Україна

- зміцнити інституційну базу в сфері стандартизації, акредитації, оцінки відповідності, метрології та нагляду за ринком, шляхом інтегрування українських інституцій, наскільки це можливо, у європейські та міжнародні структури;
- здійснити апроксимацію законодавства з питань відповідальності за браковані товари та загальної безпечності товарів;
- поступово спростити процедури оцінки відповідності промислових товарів, відповідно до вимог технічного регулювання (директиви ЄС) та з метою уникнення обов'язкової сертифікації категорій товарів з низьким рівнем ризику та багаторазового випробування товарів;
- консолідувати та вдосконалити засоби нагляду за ринком українських інститутів на основі передового досвіду країн – членів ЄС”.

Зобов'язання в рамках СОР

Все діюче законодавство України, пов'язане з технічним регулюванням, стандартами та оцінкою відповідності, відповідає вимогам Угоди про технічні бар'єри в торгівлі. Всі національні та регіональні стандарти є добровільними, за винятком тих, які пов'язані з технічними регламентами, спрямованими на захист інтересів національної безпеки, попередження шахрайства, захист життя та здоров'я людей, тварин або рослин, а також на захист навколишнього середовища.

Україна також взяла на себе зобов'язання

- поступово перевести всі свої технічні регламенти у відповідність міжнародним стандартам до 30-го грудня 2011 року;
- привести технічні регламенти України щодо термінів зберігання рибних продуктів у відповідність рекомендаціям CODEX Alimentarius;
- скоротити кількість товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації з боку третьої сторони (Україна повинна подати доопрацьований перелік в СОР до 31-го січня 2012 року.

Інші угоди

Україна уклала 40 двосторонніх угод² про співробітництво та взаємне визнання оцінки відповідності з 28 країнами. Крім того, Україна є членом наступних міжнародних органів, які встановлюють стандарти:

- Міжнародна організація стандартизації (ISO);
- Міжнародна електротехнічна комісія (IEC);
- Система визнання результатів випробувань електротехнічного обладнання на відповідність стандартам електробезпеки (IECEE-CB схема).
- Міжнародна організація правового регулювання метрології (OIML);
- організація державних метрологічних відомств країн центральної та східної Європи (COOMET);

---

² Держспоживстандарт (2005 р.)

- Міжнародна співробітництво в сфері стандартів вимірювання (EUROMET);
- Conference Generale des Poids et Mesures (GCPM).

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ (ВТРАТИ ТА ЗДОБУТКИ)

Ухвалення різноманітних технічних регламентів та стандартів, разом із змінами у процедурах оцінки відповідності, матиме декілька економічних наслідків в Україні:

- апроксимація технічних регламентів та впровадження європейських стандартів дозволить українському експорту у відповідних секторах легше потрапляти на ринок ЄС. Якщо це поєднати із взаємним визнанням оцінки відповідності, українські органи отримують можливість здійснювати сертифікацію регламентів для полегшення експорту та зменшення витрат, що має призвести зростання обсягу експорту. Так само і виробникам в ЄС буде легше експортувати свою продукцію в Україну;
- у тих галузях, які наближуються до технічних регламентів та стандартів ЄС, всі компанії (а не лише ті, хто експортує) змушені будуть піти на витрати, пов'язані з модернізацією/вдосконаленням виробництва з метою забезпечення відповідності новим стандартам;
- більші інвестиції для забезпечення дотримання нових регламентів та стандартів може призвести до збільшення витрат в Україні. Ступінь таких наслідків залежатиме від конкретної галузі та від того, наскільки близькими є існуючі стандарти до норм ЄС.

Хоч декілька нещодавніх досліджень з питань УВТ між Україною та ЄС і аналізували деякі вірогідні наслідки такої угоди, однак переважно це просто було обговорення теоретичних наслідків від гармонізації технічних регламентів, стандартів та оцінки відповідності. Разом з тим, варто зазначити ще декілька конкретних наслідків:

- короткострокові витрати³ пов'язані із прийняттям законодавства, впровадженням та моніторингом гармонізованих стандартів, є дуже високими, і тому їх не слід недооцінювати. Разом з тим, ці короткострокові витрати легко компенсуються потужними та позитивними довгостроковими наслідками гармонізації норм;
- загострення конкуренції та зменшення витрат компаній, пов'язаних із проходженням процедури оцінки відповідності,⁴ найбільш помітними будуть в авіаційній промисловості (виробництво літальних апаратів) та в машинобудівній та електронній галузі;
- Наближення норм⁵ призведе до скорочення існуючих витрат, пов'язаних із забезпеченням дотримання норм ЄС, на долю яких припадає, за оцінками, 13.9 відсотків загальної вартості виробництва в Україні. Найвигіднішим таке скорочення буде для тих галузей, де витрати на забезпечення дотримання норм є високими, та де перспективи експорту є найвищими, особливо у

³ ECORYS (2008): Оцінка впливу на стабільність торгівлі внаслідок УВТ між ЄС та Україною в рамках посиленої Угоди

⁴ див. вище.

⁵ див. вище.

сільському господарстві (де такі витрати внаслідок гармонізації мають скоротитися на 7 відсотків), виробництві текстилю та одягу (зменшення витрат - 22 відсотки), автомобілів (8 відсотків скорочення витрат), машинобудівництві та електроніки (зменшення витрат - 7 відсотків) та харчової промисловості (5 відсотків витрат);

- [стосується лише енергетики] вартість розробки⁶ єдиного державного стандарту "з нуля" складає 40000 гривень, у той час як гармонізація з єдиним міжнародним стандартом коштуватиме лише 10000 гривень. Вартість розробки 50 самих пріоритетних стандартів складатиме приблизно 2 мільйони грн., а впровадження усіх міжнародних стандартів, як того вимагає ЄС, коштуватиме 7 мільйонів грн.

ПІДХОДИ ЄС В РАМКАХ ІНШИХ УГОД

Норми, пов'язані із стандартами, технічними регламентами та процедурою оцінки відповідності в угодах ЄС про вільну торгівлю (УВТ) з іншими країнами стають дедалі все більш чіткими (крім того, це може відображувати географічну наближеність до ЄС). УВТ між ЄС та Чилі⁷ просто передбачає "заохочення" заходів щодо:

- зменшення відмінностей в сфері оцінки відповідності та стандартизації;
- поліпшення конвергенції та сумісності між відповідними системами та
- планування та впровадження проектів.

Багато з угод Євро-середземноморської асоціації⁸ відходять від простого заохочення до:

- "підвищення рівня органів оцінки відповідності Єгипту, з метою укладення, з часом, угод про взаємне визнання оцінки відповідності"

Угоди щодо стабілізації та асоціації з країнами Західних Балкан⁹ йдуть ще далі в напрямку вживання конкретних кроків з прийняття норм та систем ЄС:

- вжити необхідних заходів з метою поступового досягнення відповідності європейським технічним регламентам та європейській стандартизації, метрології, акредитації та процедурам оцінки відповідності;
- сприяти застосуванню технічних регламентів ЄС та європейських стандартів, тестів та процедур оцінки відповідності;
- приєднатися, де доречно, до європейських протоколів оцінки відповідності.

ПИТАННЯ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ УКРАЇНИ

Що це означає для зацікавлених сторін та учасників переговорів в Україні: –

⁶ ICPS (2007): Вільна торгівля між Україною та ЄС: Оцінка наслідків

⁷ Стаття 18, Угода про вільну торгівлю між ЄС та Чилі (2003 р.)

⁸ Стаття 47, Угода про асоціацію між ЄС та Єгиптом (2004 р.)

⁹ Стаття 73, Угода про стабілізацію та асоціацію між ЄС та Хорватією (2004 р.)

Наслідки: План дій Україна - ЄС є дуже конкретним щодо гармонізації з європейським законодавством, стандартами та процедурами оцінки відповідності для пріоритетних галузей:

- Який рівень гармонізації (еквівалентності, взаємного визнання або повної інтеграції систем) слід передбачити?*
- Які товари/галузі слід охопити?*
- Які часові рамки слід відвести для гармонізації?*

Подальші кроки: Зацікавлені сторони, шляхом позитивного контакту, мають узгодити з учасниками переговорів - представниками державних відомств рівень, покриття та часові рамки для гармонізації технічних регламентів, стандартів та процедур оцінки відповідності:

- представники виробників мають оцінити потенціал експорту до ЄС, вартість забезпечення дотримання норм ЄС та здатність усієї галузі забезпечити таке дотримання/відповідність. В залежності від цього деякі фірми будуть підтримувати глибоку гармонізацію, а інші будуть налаштовані проти. Інші компанії погодяться на гармонізацію, однак за певних умов щодо галузей та часу. Кожна група повинна сформулювати власну позицію на основі даних, фактів та цифр, та довести її до відома представників України на переговорах;*
- державні відомства, які відповідають за впровадження технічних стандартів та процедур оцінки відповідності, мають отримати розрахунки щодо реалістичності та вартості гармонізації (включаючи еквівалентність, взаємне визнання або повну інтеграцію) та визначити обсяг та час для гармонізації. Відповідні позиції необхідно довести до відома представників України на переговорах разом з фактами та розрахунками витрат;*
- Представники України на переговорах мають обговорити із зацікавленими сторонами обсяг та рівень покриття гармонізації технічних регламентів, стандартів та оцінки відповідності з часом для погодження спільної позиції на переговорах.*